

Täysistunto

Tiistai 14.2.2017 klo 13.59—15.09

9. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan vaalikauden 2015-2018 puoliväliraportti

Kertomus K 18/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.30 **Touko Aalto vihr:** [Timo Heinonen: Kuulemma voi tulla rakentava puheenvuoro!] Arvoisa puhemies! Hyvät ystävät! Tahdon tässä yhteydessä tuoda esiin vain yhden ehdotuksen, joka on linjassa Valtiontalouden tarkastusviraston suositusten kanssa. Tämä ehdotus auttaisi myös tavoitteessa arvioida julkisen sektorin vastuita ja niihin liittyviä riskejä kokonaisuutena ja suhteessa muuhun talouteen. Tämä yksi asia on verotuksen kehittäminen kokonaisuutena verotusta selkeyttävään suuntaan.

Tarkastusvirasto suosittaa, että vaalikauden jälkipuoliskolla arvioitaisiin veropolitiikan tulevaisuutta ja tulevaisuuden verojärjestelmää kokonaisuutena. Tavoitteena tulee olla hallitusohjelmaankin kirjattu tavoite laajoista veropohjista ja verrattain matalista verokannoista. Näin voitaisiin vähentää erilaisten verotukien ja verovähennysten määrää, yksinkertaistaa ja selkeyttää verojärjestelmää. — Rakentavaa, eikö, edustaja Heinonen? [Timo Heinonen: Kyllä!]

Kun maailma muuttuu, on pakko arvioida myös verotuksen toimivuutta osana muuttunutta maailmaa. Viime aikoina olemme saaneet sekä hyviä että huonoja esimerkkejä verotuksen osalta. Vene- ja moottoripyöräverot ovat hyvä esimerkki huonosta verotuksen muodosta. Nopeasti valmistellut ja epäoikeudenmukaisesti kohdistuvat täsmäverot eivät ole järkeviä, etenkin kun niiden kokonaistaloudelliset vaikutukset saattavat jäädä jopa negatiivisiksi. Sen sijaan tuore yritysverotusta koskeva raportti oli erittäin tervetullut selvitys, etenkin osinkoverotuksen osalta. Valitettavasti hallitus tyrmäsi selvityksen suositukset lähes lukematta. Syyt olivat poliittisia, eivät niinkään rationaalisia, hyvästä veropolitiikasta puhumattakaan.

Koska verotusta on vaikea poliittisista syistä kehittää yhdenkään vaalikauden aikana kaikkien tahtomaan suuntaan, siihen yhteiseen horisonttiin, tarvitaan yli vaalikauden menevä poliittinen ratkaisu. Tuo parlamentaarinen ratkaisu voisi olla — jos hallituspuolueetkin näyttäivät vihreää valoa tälle — parlamentaarinen työryhmä. Siinä voisi olla parlamentaarinen edustus ja Suomen johtavat veroasiantuntijat kaikki yhdessä paketissa. Työryhmä voisi valmistella verotuksen uuden tiekartan 2020-luvun jälkeiseen Suomeen ja vastaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

maan tämän muuttuneen maailman tarpeita, ja tällöin voitaisiin saada se vaalikauden ylittävää poliittinen yhteisymmärrys, ja tällä taas mahdollistetaan se, että tälle selvitystyölle ei tapahtuisi kuten Hetemäen työryhmälle aikoinaan. Hetemäen verotyöryhmän ehdotukset olivat perusteltuja, järkeviä ja hyviä, mutta koska raportti tuli juuri ennen vaaleja, poliittisista syistä, jälleen kerran, se tyrmättiin. Kun nämä poliittiset syyt eivät koskaan muutu ja yhden vaalikauden aikana ei pysty tekemään mitään oikein kunnolla järkevää ja kehittävää, tarvitaan tällainen vaalikausien yli menevä verotuksen tiekartta. Toivon, että kehysriihenkin yhteydessä hallituspuolueet voisivat puntaroida tämäntyyppistä vaihtoehtoa.

Ja jos jonkun toiveen voin vielä niitten laajojen veropohjien ja matalien verokantojen lisäksi sanoa, niin kyllä verotuksen painopiste pitäisi pystyä siirtämään työn tekemisestä ja yrittämisestä enemmän kulutukseen ja haittoihin. — Kiitoksia.

14.34 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aallon puhe oli rakentava, kiitos siitä. Verotus on kyllä tietysti yleensäkin poliittisia valintoja ja painopisteitä, mihin suuntaan sitä viedään, ja kun hän viittasi tähän moottoripyöräveroon ja myös veneveroon, jotka ovat pisteveroja ja ennen muuta sitä, mitä vihreät ovat tukeneet, eli kulutuksen suuntaan vietävää verotusta työn verotuksen suunnasta, niin haluan nyt todeta sen, että pääministeripuolue keskusta ja myös toiseksi suurin hallituspuolue perussuomalaiset ovat tulleet samalle linjalle siinä, että näistä veroista voidaan luopua, ja se on hyvä nyt todeta, että tällainen yhteisymmärrys on löytynyt. Ja kun mp-veron ja veneveron tuotto-odotukset ovat jo pudonneet merkittävästi, niin sille pienelle tavoitteelle, mitä siellä jäljellä on, etsitään korvaavia toimia sitten hetken päästä edessä olevassa puoliväliriihessä.

14.35 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Veroja tarvitaan, mutta ehkä yleisesti voi kuitenkin sanoa, että verot ovat jonkunlaista hiekkaa talouden rattaisiin. Tietysti eri veroilla on eri tavoin kielteinen vaikutus talouteen. Sen vuoksi olin hyvin tyytyväinen, kun edustaja Aalto esitti, että verotuksen painopistettä tulee edelleen siirtää työnteon ja yrittäjyyden verottamisesta kulutuksen ja haittojen verottamiseen. Tämä on mielestäni aivan oikea suunta ja tähän suuntaan on liikuttava. Luulen, että taloustiede on aika yksituumainen siitä, että nimenomaan työnteon verottaminen ja yrittäjyyden verottaminen vaikuttavat hyvin haitallisesti talouskehitykseen.

14.36 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hallituspuolueen edustajia rakentavista vastauspuheenvuoroista ja toivon, että tässä salissa voisi muinakin päivänä kuin ystävänpäivänä löytyä tällamoista yhteisymmärrystä, että voitaisiin viedä verotusta kokonaisuutena järkevämpään suuntaan, jotta se täyttää sen fiskaalisen tavoitteen mutta myös sen tietyn neutraliteettiperiaatteen. Ja se olisi hirveän tärkeää, että meidän verojärjestelmä ei olisi täynnä vain poikkeuksen poikkeuksia, vähennyksen vähennyksiä, jotka tekevät siitä hyvin monimutkaisen ja vaikeasti hallittavan kokonaisuuden.

Mitä tulee sitten moottoripyörä- ja veneveroihin, vihreästä näkökulmasta itse sen veneen omistaminen tai moottoripyörän omistaminen ei ole se ongelma, vaan nimenomaan voidaan miettiä sitä kulutusta ja sitten polttoaineverojen kautta voidaan saada se ympäristöohjaavuus siihen. Tällä tapaa valmisteltuna ehdotus on epäoikeudenmukainen, nopeasti valmisteltu ja se ei myöskään täytä niitä fiskaalisia tavoitteita, joita sille on annettu. Toivon, että hallitus tosiaan peruu tämän esityksen moottoripyörä- ja veneveroista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

14.37 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Verotus on tietenkin iso kokonaisuus, mutta tästä hallituksen hyvin ontuvasta veropolitiikasta on esimerkkinä nimenomaan tämä kaavailtu moottoripyörävero ja myöskin venevero, jotka ovat olleet tämmöisiä kateuslähtöisiä veroja ja siinä mielessä äärimmäisen huonosti soveltuvat verotuksen kokonaisuuteen. Sen sijaan jos ajatellaan niitä verokohteita, joita KD on täällä vaihtoehtobudjetissaan tuonut esille, muun muassa sokeriveron, jolla oltaisiin voitu ehkäistä terveyshaittoja ja samalla valtion kassaan olisi saatu ei suinkaan jotakin mitätöntä pariakymmentä miljoonaa — kuten jossakin moottoripyöräverossa, jossa joudutaan miettimään, meneekö enemmän kuluja kuin tuottoja — vaan oltaisiin saatu 300 miljoonaa valtion budjettiin, niin tätä hallituksella ei kuitenkaan ollut halua toteuttaa. Tuntuukin, että on käsittämätöntä, että tällaisia veroja, jotka oikeasti olisivat tuottavia, jotka olisivat ennalta ehkäiseviä, terveyshaittoja ennalta ehkäiseviä, ei ole halua selvityttää, mutta sen sijaan tämmöisiä pisteveroja, jotka eivät tuota mitään — käsittämätöntä. Huonoa veropolitiikkaa.

14.38 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ilahduin, kun kuuntelin kollegani Heinosen puheenvuoroa tästä vene- ja moottoripyöräverosta, mutta haluaisin nyt sitten saada selvyttä siitä, että missä mennään. Olen viikonlopun aikana lukenut useammista medioista, että sekä keskustan ryhmäpuheenjohto kuin myös eräät kokoomuslaiset ovat olleet sitä mieltä, että nämä molemmat verot, siis sekä venevero että moottoripyörävero, voitaisiin upottaa meren syvyyteen, mutta mikä on sitten perussuomalaisten kanta tässä asiassa? Olen ymmärtänyt, että he olisivat valmiit luopumaan moottoripyöräverosta, mutta tämä venevero on itse asiassa vielä järjettömämpi, jos katsotaan nämä laskelmat, että mitä se aikaansaisi, jos otettaisiin venevero käyttöön. Suomessahan ei ole kuitenkaan ökyveneitä kuin parisensataa, ja nekin siirtyvät ulkomaille, jos vero tulee, eli verotettavat ovat pieniä ja arvoltaan halvempia veneitä. Tämä olisi täysin epäoikeudenmukainen ratkaisu.

14.39 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattien puheenjohtaja, edustaja Essayah arvosteli nykyhallituksen veropolitiikkaa. Kuitenkin asiantuntijat — ihan tuoreessa arviossa, kun ekonomisteilta kysyttiin, kenen ansiota tämä on, että talous on nyt kääntynyt ja lähdössä loivaan kasvuun — totesivat yksiselitteisesti, että se on nykyhallituksen toimien ansiota. Nyt on työn verotusta kevennetty merkittäväällä tavalla, on tullut maksuperusteinen arvonlisävero, on tullut yrittäjävähenitys ja lukuisia muita toimenpiteitä, joilla nimenomaan on nyt tätä kasvua haettu ja haluttu kääntää tätä laivaa toiseen ja oikeaan suuntaan.

Olen samaa mieltä, että tällaiset mp-verot ja veneverot ovat huonoa veropolitiikkaa, ja itse olen niitä lähtökohtaisesti ollut jo hallitusneuvotteluajasta lähtien vastustamassa, ja kokoomus on ollut valmis luopumaan niistä kummastakin, ja itse ainakin uskon siihen, että jos pääministeripuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja ilmoittaa ja myös ilmoittaa perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja, [Puhemies koputtaa] että niistä luovutaan, niin kyllä [Puhemies koputtaa] niistä silloin luovutaan ja tämä jankkaaminen voidaan lopettaa. Nyt voi jokainen laittaa viestin, että... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.41 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuskin on vielä muste kuivunut näistä lakiesityksistä, jotka edustaja Heinonen tuossa luetteli, joten ehkä voi sanoa, että tuskin ne ovat vielä suuresti vaikuttaneet talouden käänteeseen, mutta sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

myönnän, että aina kun tehdään hyviä esityksiä, vaikkapa esimerkiksi tämä yrittäjille tar-
koitettu 5 prosentin huojennus, niin minun mielestäni kysymys on juuri siitä, että luodaan
näköaloja. Tämä on juuri oikeantyyppistä, ja KD on tätä kannattanut niin edellisellä kau-
della kuin tällä kaudella, ja olemme iloisia, että se on toteutettu tällä kaudella, ja siinä mie-
lessä yrittäjävähennyksen takana olemme täällä olleet yhdessä rintamassa. Mutta olen
myöskin iloinen siitä rehellisyydestä, että myönnetään, että nämä mp- ja venevero ovat ol-
leet kyllä todellakin huonoja esityksiä, ja onneksi niitä toivon mukaan ei nyt enää viedä sit-
ten yhtään tästä eteenpäin.

Mutta alkoholiverotuksessa, toivoisin myös siinä puolessa sitten hallitukselta vastuullis-
ta politiikkaa. Nyt, kun Viro on nostamassa alkoholiverotusta, niin toivon mukaan sitten
Suomi siinä samassa tahdissa. Ja tietenkin sitten vielä tätä järjetöntä alkoholiuudistusta toi-
vottavasti pystymme eduskunnassa vielä parantamaan. Että sitä ei missään nimessä pidä
sellaisenaan viedä läpi.

14.42 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä moottoripyörä-
ja veneveroista kun nyt oli puhe ja puolueeni perussuomalaisetkin mainittiin, niin totean
nyt tässä kohtaa sen, että näistähän ei ole olemassa hallituksen esitystä vaan niistä on ole-
massa lausuntokierrokselle mennyt luonnos, joka on palaamassa lausuntokierrokselta ja
johon otetaan kantaa sen jälkeen. Poliittinen tahto on ilmaistu kaikkien hallituspuolueiden
taholta ainakin moottoripyöräveron perumisesta. Jää nähtäväksi, kuinka asia etenee. Hal-
litus käsittelee tätä asiaa, ja ihmettelenkin yksittäisiä hallituspuolueiden edustajien ulostu-
loja tähän asiaan liittyen muita hallituskumppaneita kohtaan. Mitä sillä saavutetaan, että
tällaista eripuraa kylvetään julkisuudessa?

14.43 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen
[Timo Heinonen: Olen tässä!] tosiaan nosti esille tämän verotuksen kokonaisuuden. Tah-
don jälleen kerran hieman oikaista tätä poliittista puheenvuoroa, joka on sinänsä arvostet-
tava. Mutta kun verrataan vaikkapa talouspolitiikan arviointineuvostoa, niin keskeinen kri-
tiikki lähtee siitä, että menosopeutusta ei pitäisi tehdä vain ja ainoastaan menoleikkausten
kautta. Pitäisi pystyä arvioimaan myös verotusta osana tätä menosopeutusta eikä kahlita fi-
nanssipolitiikan keinoja ja hallituksen liikkumatilaa. Talouspolitiikan arviointineuvosto on
tuonut tämän asian esiin.

Samaan aikaan tarkastusvirastokin on tuonut esiin sen, että tälläkin vaalikaudella suorat
yritystuet ja ennen kaikkea verotuet, jotka tosiaan eivät näy lisääntyvinä menoina mutta nä-
kyvät vähentyneinä tuloina, ovat lisääntyneet ja nämä poikkeukset ovat lisääntyneet, ja se
taas ei ole järkevää veropolitiikan kokonaisuutta. Sitten tosiaan tämä noin miljardin euron
yritysveropaketti kokonaisuudessaan on lisännyt alijäämää aika paljon, ja sekin pitää jo-
tenkin paikata. Sekin taas on tämän tarkastusviraston viestin kannalta järkevää ottaa huo-
mioon.

Puhemies Maria Lohela: Listalle.

14.44 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Raportin sivulla 49 on kappale nimeltään Li-
sääntyneiden pakolaiskustannusten vaikutus julkiseen talouteen. Tämän kappaleen arviot
turvapaikkakriisin tai ehkä Suomen kannalta turvapaikkaturismin kriisin osalta eivät ole
ehkä tarkoituksellisesti harhaanjohtavia, mutta ei niistä kuitenkaan kokonaiskuvaa ilmiön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

kustannuksista mielestäni saa. Valtiovarainministeriön arviot siitä, että pakolaiskriisin kustannukset olisivat vuonna 2016 vain 0,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, ovat mielestäni hyvin kaunisteltuja. Itse toivoisin kustannuksista ja pakolaiskriisistä yhdessä puhuttaessa keskustelun kääntyvän euroihin, jotka on helpompi ymmärtää. Me tiedämme tässä salissa, että tulijoiden ylläpito, oikeusturva, hakemukset, valitukset, terveydenhoito, koulutus, kotoutus ja rikollisuuskin aiheuttavat kerrannaisvaikutuksina kustannukset, jotka ovat nettomääräisesti helposti yli miljardi euroa vuonna 2016, ja tuo miljardi euroa tai enemmän on tässä taloustilanteessa kokonaisuudessaan nettovelanottoa. En pidä siitä, että ilmiön kokonaiskustannuksia piilotetaan pois näkyvistä eri momenteille. Siksi onkin tärkeää kiirehtiä hallitusohjelman mukaista selvitystä maahanmuuton kokonaiskustannuksista.

14.45 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Viime aikoina olemme saaneet lukea ja kuulla kolmesta arviosta, jotka ovat valitettavasti samansuuntaisia, eli hallitus jää jälkeen tavoitteistaan. Nyt käsittelyssä olevan Valtiontalouden tarkastusviraston VTV:n erilliskertomuksen lisäksi on ilmestynyt myös Economic Policy Council Report 2016 ja valtiovarainministeriön hallituskauden puoliväliarvio.

VTV:n mukaan valtiontalouden alijäämä ja siten koko julkisyhteisöjen alijäämä jäävät ilman lisäsopeutumistoimia merkittävästi tavoitteistaan. Paikallishallinnon jatkuva alijäämäisyys on myös johtanut velkataakan nopeaan kasvuun. Viimeisten 15 vuoden aikana paikallishallinnon velka on noussut alle 4 miljardista eurosta lähes 18 miljardiin euroon. Merkittävää on, että samalla, kun kuntien tulot ja käyttötalousmenot putoavat lähes puoleen nykyisestä, kuntien taseiden kertyneet ali- ja ylijäämät, omaisuus sekä velat säilyvät käytännössä kuitenkin ennallaan. Tavoitteiden saavuttaminen jää hitaan talouskasvun oloissa pitkälti menoleikkausten varaan. Olisi tietysti kiva kuulla tässä vaiheessa, millaisiin lisäsopeutustoimenpiteisiin hallitus aikoo lähteä.

Edellä olevan perusteella haluaisin nostaa esiin KD:n vaihtoehtobudjetin esitykset budjetin tasapainottamiseksi, eli niin kuin puheenjohtajamme Essayahkin sanoi, sokeriveron ja alkoholiveron noston. KD:n vaihtoehtobudjetissa esitetään myös ammatilliseen koulutukseen kohdistettujen säästöjen perumista. Nimittäin osaamisen vahvistamiseen ja talouskasvuun panostettaisiin myös muun muassa lisäyksellä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukiin sekä vientimarkkinointiin.

14.47 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Östman sanoi, että olisi kiva kuulla, millaisiin lisäsopeutustoimiin hallitus aikoo lähteä. No, en tiedä muita kansanedustajia kuin edustaja Östmanin, joiden mielestä on kiva kuulla erilaisista lisäsäästöistä, mutta hallitus ei kuitenkaan tässä tilanteessa ole pyrkimässä lisäsopeutustoimiin, vaan hallitus pyrkii puoliväliriihessä sellaisiin työllisyyttä ja talouskasvua tukeviin uusiin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on se, että lisäsopeutustoimia ei tarvittaisi tai ei tarvittaisi ainakaan siinä määrin kuin tarvittaisiin, jos työllisyyttä ei pystytty parantamaan. Tämä on siis hallituksen linja. Pyrimme työllisyysasteen reippaaseen nostamiseen, se auttaa myös valtiontalouden tasapainottamisessa. Pyrimme siis säästöjen välttämiseen, emme niitten tekemiseen.

14.48 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olisi kiva kuulla, joo, siksi, että Zyskowiczin puoluetoveri Paasikivikin sanoi aikoinaan, että tosiasioiden tunnus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

taminen on viisauden alku. Ja kun me kaikki tiedämme ja seuraamme, miten Suomen valtionvelka kehittyy, niin KD on ainakin huolissaan siitä, jos tämä vain saa jatkaa. Kyllähän tiedossa on, että tilanne ei voi jatkaa kovin pitkään näin, että jos hallitus jää tavoitteistaan pahasti jälkeen, niin joudutaan lisäsopeutustoimiin. Olisi siinä mielessä kiva kuulla nämä asiat ennen tulevia kuntavaaleja, ettei sitten käy niin, että heti vaalien jälkeen äänestäjät kokevat taas pettyneensä siihen, että on puhuttu liian kauniisti asioista, vaikka tosiasia on, että Suomen tilanne on edelleen aika vakava.

14.49 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ystävälleni edustaja Östmanille todeta, että kyllä, myös kokoomus ja koko hallitus on huolissaan siitä, että hallitusohjelman kunnianhimoiset tavoitteet siitä, että julkinen velka suhteessa bkt:hen taittuisi vuonna 2019, eivät ole näillä näkymin toteutumassa. Tämän vuoksi hallitus on sopinut, että entistä väkevämmin ja myös niin sanotusti boksen ulkopuolelta katsoen pyritään tekemään ratkaisuja, jotka tukevat talouskasvua ja työllisyyttä, millä sitten on luonnollisesti myös positiivinen vaikutus julkiseen talouteen. Eli tämä tällä hetkellä on se raide, millä hallitus etenee: pyritään ratkaisuihin, jotka tukevat työllisyyttä, tukevat kasvua, joilla pyritään sitten välttämään nämä uudet säästöt.

14.50 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallitus on huolissaan yhtä lailla kuin KD. Se on hyvä, että olette huolissanne, mutta edellytetään myöskin toimenpiteitä, koska hallituksen tavoitteesta, jonka mukaan lisävelkaa ei oteta vuoden 2021 jälkeen, ollaan vielä tosi kaukana, ja työllisyysaste on jäämässä 2 prosenttiyksikköä tavoiteltua 72:ta prosenttia alhaisemmaksi vuonna 2019. Eli ei se nyt vain riitä, että ollaan optimistisia ja toisaalta myös huolissaan. Kyllä se edellyttää radikaaleja toimenpiteitä edelleen.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistalle.

14.51 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin näitä keskeisiä tavoitteita, joista nyt ollaan lipsumassa, hallitus yrittää saada työllisyysastetta nostamalla ja toisaalta sitten näillä rakenteellisilla uudistuksilla. Ja sinällänsä kyllä KD ehdottomasti näitä tavoitteita haluaa olla tukemassa, mutta näissä molemmissa on kyllä sudenkuoppia. Elikkä jos ajatellaan nyt tuota työttömyyttä, johon puuttuminen on ihan keskeinen tavoite, jotta pysyttäisiin tilannetta parantamaan, niin nämä suorat menot, työttömyyskorvaukset, työttömien kotitalouksille maksetut asumistuet ja osa näistä toimeentulotukimenoista, ovat noin 6 miljardia euroa, ja suurin piirtein sitä vauhtia tässä on vuosittain velkaannuttu. Elikkä aika hurja tilanne, jos ajatellaan, että siellä toisella puolella menee työttömyyden hoitomenoihin niin sanotusti syömävelaksi sitten kaikki se, mitä otetaan ulkopuolelta. Ja erityisesti just pääkaupunkiseudulla nämä korkeat asumiskustannukset ja korkeat asumisen tuet vähentävät toisaalta myöskin sitten niitä työllistymisen kannustimia. Eli tässä tarvittaisiin kyllä sitten se tuleva sosiaaliturvauudistus, jossa tämä KD:n kannustava perusturva on minun mielestäni hyvä malli, jota kannattaisi kyllä pohtia.

No, muutoin sitten tämä pitkäaikaistyöttömyyden ongelma näkyy siinä, että kun se on muuttunut rakenteelliseksi, niin siinä ei oikeastaan sitten välttämättä enää aina se suhdan-
netilannekaan auta. Elikkä vaikka suhdannetilanne parantuu, niin siitä huolimatta tämä niin sanottu sitkeä pitkäaikaistyöttömyys vaan tahtoo pysyä. Tilastot kertovat, että 55—64-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

vuotiaitten miesten työllisyysaste on noin 60 prosenttia, kun Ruotsissa se on 77 prosenttia, joten näitä varhaisia työelämästä poistumisen reittejä on kyllä tukittu, mutta pitäisikö myöskin miettiä positiivisesti, millä tavalla tuon ikäisiä ihmisiä saataisiin vielä takaisin sinne työn syrjään kiinni, ja silloin tarvitaan myös sitä aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Nuorten työllistymistä toki sitten voidaan parantaa tällä tehostetulla työnhakuneuvonnalla ja myöskin sitten palkkatuella ja vastaavilla. Että tässä tarvitaan hyvin monipuolista reper-tuaaria, jotta pystytään tätä työttömyyttä taklaamaan.

14.53 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tarkastusviraston kertomus on hyvin mielenkiintoista luettavaa. Se on selkeä ja avaa mahdollisuuden myös kansalaisille saada tervehenkistä näkemystä valtion taloudellisesta tilasta ja ennen kaikkea talouden suunnasta tehtyjen päätösten pohjalta.

Hallituksen tavoite, julkisen talouden vahvistaminen 10 miljardilla eurolla, ulottuu yli kuluvan vaalikauden. Tämä edellyttää sitoutumista pitkäjänteiseen talouspolitiikkaan. On selvää, etteivät nykyiset 4 miljardin leikkaukset julkisesta taloudesta ole riittäviä vaan on edelleen tehostettava toimintoja ja haettava säästöjä, niin kuin mielestäni valtiovarainministeri Orpo on yrittänyt rivien välistä vihjailla, että enemmän pitäisi tehdä. Ja koska hallitus ei ole päässyt säästöjen jatkamisesta yksimielisyyteen, niin kestävyysvaje on nousemassa 7 miljardiin. Tarkastusvirasto muistuttaa, että julkisen sektorin vastuuta ja niihin liittyviä riskejä tulisi seurata kokonaisuutena ja suhteessa muuhun talouteen. Hallituksen onkin otettava kunnan loppukiri, jotta työllisyystavoite saavutetaan. Jotta hallituksen tavoitteet toteutuisivat, on hallituksen jatkettava julkisen sektorin menojen karsimisen mahdollistamista.

Toinen erittäin mielenkiintoinen ja ehdottomasti keskustelun arvoinen on verotuksen kokonaisuudistus, jonka tarve tässä nousee esille. Siinä tulisi veroja käsitellä niiden aiheuttamien negatiivisten vaikutuksien kannalta. Tätä keskustelua Suomessa ei käydä juuri ollenkaan. Suomi on korkean veron maksaja, ja tämä maksuhalu on meillä korkea verrattuna muihin euromaihin. Meillä on totuttu maksamaan veroja, koska olemme saaneet veroille vastinetta palveluina. Nyt olemme kuitenkin sellaisessa tilanteessa, jossa kansa kokee, ettei verojen jälkeisillä tuloilla enää pärjää, ja samaan aikaan monen kunnan palvelutaso heikkenee ja kunnallisvero nousee. Me tarvitsisimme laajaa veropohjan uudistusta ja keskustelua tästä. Toivon, että jäljellä olevat edustajat täällä myös kiinnittävät tähän huomiota.

14.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen arvokasta, että tarkastusraporttia ja väliraporttia tulee, niin kuin tässä tapauksessa. Valtiontalouden tarkastusviraston raportti on erittäin hyvä asiakirja. On rohkeutta, on viisautta katsoa, mitä on tehty tähän asti ja mitkä ovat näkymät tulevaisuuteen. Suomen kannalta on aivan ratkaisevan tärkeää se, saammeko työllisyysasteen paranemaan ja työttömyyden vähenemään. Se on se iso juttu, joka pitää meidän hoitaa.

Meille pari päivää sitten tuli Euroopan unionista tieto, että Suomi on EU-maista toiseksi viimeisenä kasvussa. 1,2 prosenttia on ennustettu talouskasvun olevan tällä hetkellä maasamme, ja se on aivan liian vähän. Kasvu on saatava tuonne lähemmäksi 3:a prosenttia, jolloin työttömyys aidosti lähtee laskemaan. Se on se todellinen julkisen talouden säästökeino, ainoa toimiva keino, joka auttaa ei vain valtiontaloutta, julkista taloutta, vaan se auttaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

niitä ihmisiä, jotka tällä hetkellä ovat työttöminä. Se on heidän elämänsä kannalta todella iso juttu ja myös heidän tulevan eläketurvansa kannalta todella iso juttu.

En jaksa ymmärtää tämän salin puheenvuoroja, niitä, joiden mukaan verotusta kiristämällä jotakin hyvää saataisiin aikaiseksi. Se tie nähdäkseni on kuljettu ajat sitten loppuun. Verotusta kiristämällä tätä ongelmaa ei ratkaista, paremminkin verotusta järkevästi keventämällä, yrittäjyyttä tukemalla ja nimenomaan niin, että saamme kilpailukyvyyn pikkujalaa palautettua takaisin.

Tämä raportti kiinnittää aivan oikein huomiota siihen, että veropolitiikalla ja yleensä valtion, hallituksen politiikalla pitää olla näköalaa tulevaisuuteen. Se ei voi olla mitään halpaheikkihommaa, jossa tehdään yksi päätös per päivä ja sitten katsotaan huomenna peukalo pystyssä, onnistuttiinko vai epäonnistuttiinko. Kyllä pitää olla näköala pitkälle tulevaisuuteen, uskaltaa tehdä rohkeita päätöksiä. Hallitus on tehnyt niitä, mutta silti tarvitaan näitä, samaa linjaa on jatkettava. Kahdeksan vuotta rämmittiin laman suossa, ja jokainen järkevä ihminen ymmärtää, että tällaisesta tilanteesta ei yhden vuoden tai kahden vuoden politiikalla päästä irti. Kysymys on tämän vaalikauden politiikasta ja ehdottomasti myös seuraavan vaalikauden politiikasta.

14.57 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Voin yhtyä siihen, miten edellä edustaja Hoskonen sanoi. Todellakin Suomen kannalta on tärkeää kolme asiaa: työllisyysaste, työllisyysaste, työllisyysaste. Meidän täytyy saada talous kasvamaan. Siinä vaaditaan kilpailukyky sopimuksen lisäksi hallituksen strategisen ohjelman toteuttamista ja sitten rakenteellisia uudistuksia työllisyyden ja työllistymisen hyväksi.

Arvoisa puhemies! Hyvä, että on puhuttu myös veropolitiikkaa, niin kuin tässä tarkastusviraston kertomuksessa myöskin todetaan. Minullakin on mielipide veneverosta ja moottoripyöräverosta, mutta en tässä nyt mene siihen mielipiteeseen. Sen sijaan totean sen, että todella me tarvitsemme verotuksen ennakoitavuutta, vakautta, ei pidä tempoilla esimerkiksi yritysverotuksessa, mutta tällainen verotuksen tiekartta on kyllä tarpeen. Sitä olemme esittäneetkin keskustasta, koska verotuksen ympäristö muuttuu paljon kansainvälisen verokilpailun takia varsinkin nyt, kun on tullut uusia toimijoita. Myöskin harmaa talous on yksi kysymys. Maakuntaverot on tulossa, digitalisaatio on tulossa, työ muuttuu palvelujen suuntaan ja edelleen perustulo on tulossa. Eli tätä perustelua mietitään, tätä kokonaisuutta pitää todella miettiä.

Keskustan piiristä esitimme kehysriihen pohdittavaksi, että lapsiperheiden osalta nyt, kun lapsiperhevähennys poistuu, mietittäisiin työtulovähennyksen lapsikorotusta, esimerkiksi 75 euroa lapselle tai jotain tällaista. Sillä voitaisiin hieman pienentää lapsiperheiden kannustinloukkua ja toisaalta myöskin antaa heille mahdollisuuksia kuluttaa enemmän, kun käteen jäisi enemmän. Juuri lapsiperheiden tilanne, varsinkin yksinhuoltajalapsiperheiden tilanne, on varsin hankala, niin kuin me tiedämme. Toivon, että tätä uudistusta, siinä ei kovin kallista uudistusta, mietittäisiin nyt myöskin kehysriihessä.

14.59 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella vuonna 12 bruttokansantuote aleni 1,4 prosenttia, 0,8 prosenttia vuonna 13 ja vuonna 14 miinusta oli 0,7 prosenttia, eli kyllä se oli erittäin kielteinen kehitys bruttokansantuotteen osalta. Työttömiä tuli 100 000 lisää. Julkisen talouden alijäämää katettiin velalla ja kassaa syömällä yli 35 miljardilla eurolla. Veroja kiristettiin. Se politiikka ei pelannut. Se johti tällai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

seen tilanteeseen, että työttömyys kasvoi, yritykset eivät luottaneet, investoineet eikä näkymiä ollut tulevaisuutta ajatellen.

Tästä lähtökohdasta Sipilän hallitus aloitti. Sen ohjelmassa on menosopeutus, joka on nyt tehty, nelisen miljardia. Sitten on työtä ja yrittämistä kannustettu ja edistetty monella tavalla, mitä on täällä ollut esillä. Ja nyt tehdään näitä suuria rakenneuudistuksia, jotka jäivät viime kaudella puolitiehen tai ei tehty yhtään mitään. Eli kyllä tässä nyt on tapahtunut tavattoman suuri käänne, ja se näkyy siinä, että bruttokansantuote tällä hetkellä kasvaa — ei riittävästi, mutta kasvaa kuitenkin, toisin kuin viime kaudella. Velkaantumisvauhti on selvästi hidastunut, kun otetaan huomioon myös kuntien velkaantuminen, ja työllisyys on parantunut. Ja luottamus on kaiken a ja o. Yritykset, elinkeinoelämä, kotitaloudet, kaikki luottavat tällä hetkellä meidän talouden selviämismahdollisuuksiin. Siis käänne on todella radikaali verrattuna siihen, mitä oli viime vaalikaudella veronkiristytyn ja velkaantumisen merkeissä tapahtuva kehitys. Nyt on otettava huomioon myös kunnat, kuten täällä mainittiin: Kunnat ovat alentaneet verotusta, velkaa ei oteta entiseen malliin. Kriisikuntia meillä ei ole yhtään. Suuri verouudistus tässä maassa tarvitaan ja toivottavasti tehdään laajalla pohjalla.

15.02 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä on tarpeen sanoa, että edustaja Kankaanniemenistä on kehittynyt aivan erinomainen talouspolitiikko tässä vuosien varrella. En olisi osannut asioita sanoa yhtään sen paremmin kuin hän tuossa totesi.

Voin yhtyä siihen, että meillä todellakin verotus on tapissa. Viime vaalikaudella verotusta kiristettiin, ja se osaltaan pahensi tilannetta. Melkein kaikki verot kiertyvät kuitenkin Suomen vientituotteiden hintoihin, ja kun meidän pitää kilpailukyvyssä pitää huoli, jotta voidaan hyvinvointia rakentaa, kun me emme voi itseämme hiuksista ylös nostaa, vientikaupan pitää käydä ja varaston pitää vaihtua. Tässä mielessä esimerkiksi tämä vaihtoehtobudjetti, mikä täällä on esitetty, pieniä sokeriveron tai muita korotuksia, ei todellakaan Suomea nosta, vaan kyllä tämä on paljon laajempi kysymys.

Voi iloita siitä, että hallitusohjelmaa nyt määrätietoisesti toteutetaan. On saatu käänne aikaan, luottamus on palautunut, uusia työpaikkoja syntyy varsinkin tuonne länsirannikolle, mistä itsekkin tulen, niin että tilanne näyttää varsin lupaavalta. Ja tätä kehitystä, tätä positiivista rakennemuutosta, mitä eräillä paikkakunnilla on, on tärkeää vahvistaa.

15.03 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Kankaanniemen erinomaiseen puheenvuoroon haluan lisätä vielä sen, että kun Suomi suunnittelee nyt omaa talouttaan tästä eteenpäin, niin meillä on myös uhkatekijöitä, jotka on syytä huomioida omaa talouspolitiikkaamme ja nimenomaan työllisyyspolitiikkaamme suunnitellessamme.

Tämän päivän talousvaliokunnan listalla oli kaksi U-kirjelmää, joissa ihan selkeästi näkyi ainakin minun silmääni se, että siellä ollaan valmistautumassa pikku hiljaa taas uuteen pankkikriisiin, ja myös uutiset Kreikasta ovat erittäin huolestuttavia. Elikkä meidän on syytä pitää oma pesä mahdollisimman puhtaana, luoda omaan talouteen mahdollisimman paljon uutta toimeliaisuutta ja ennen kaikkea kilpailukykyä pikku hiljaa hinata parempaan suuntaan. Sehän, että Euroopassa edelleen ollaan tilanteessa, jossa tämä velkaantuminen on iso, iso peikko kaikille maille ja siellä on meidän oman maamme lisäksi monta, monta muuta maata, joissa on suuria, suuria talousvaikeuksia, kun yhteisessä euroveneessä olemme, tarkoittaa sitä, että meillä on monta velvollisuutta tuonne Eurooppaan päin, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

meillä on kuitenkin oma veropolitiikka. Me pystymme itse omat veromme suunnittelemaan. Esimerkiksi tämän päivän talousvaliokunnan listalla oli näköjään ihan selkeitä tavoitteita näissä U-kirjeissä, että pitäisi muun muassa yhteisöveropuolella päästä yhteisen yhteisöverokannan suuntaan kehittymään.

Se on minusta äärimmäisen huolestuttavaa, jos Euroopan unioni laajentaa omaa toimivaltaansa niin, että mennään sen alkuperäisen Euroopan unionin jäsenyys sopimuksen ulkopuolelle. Sitä pidän erittäin vahingollisena. Suomen on jatkettava omaa talouspolitiikkaansa ja pidettävä huoli siitä, että tämän maan talous saadaan kuntoon. Se on pitkä marssi, se on vähintään maratonin mittainen, mutta sitä tietä pitää kulkea, kun muuta kannatettavaa, hyvää tietä ei ole.

15.05 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin näin ystävänpäivän merkeissä kiitan edustaja Ala-Nissilää noista arvokkaista sanoista, ja kun sanoja oli nimenomaan edustaja Ala-Nissilä, niillä on vahva painoarvo. Ehkä olisi kirjallinenkin lausunto paikallaan, mutta en tee sillä enää tässä elämäni vaiheessa yhtään mitään. Kiitokset.

Edustaja Hoskonen nosti tärkeän asian esille eli tämän Euroopan kehityksen, ja ainakin itse kannan kyllä syvää huolta ja pelkään melkein sitä, mitä Euroopassa tulee tapahtumaan. Siellä on kriisejä edelleen: euro on erittäin hankalassa asemassa, koko unioni natiisee, brexit, Kreikka, Italia, Ranska, jopa Saksa, Hollanti ja monia muita. Eli sieltä voi tulla meille kyllä ihan mitä vain, ja siihen on varauduttava meidän talouspolitiikassa, ja parasta varautumista siihen on se, että nyt Suomessa noudatetaan tämän hallituksen ohjelman mukaista talouspolitiikkaa. Sillä pystytään kuitenkin parantamaan näitä meidän ongelmia, mitä meillä on perintönä jo kahdeksan vuoden onnettomasta talouskehityksestä, jota ei ole saatu kääntymään.

Vielä totean, että hallituksella on nämä kärkihankkeet, jotka ovat tavattoman tärkeitä. Niistä ei tarpeeksi puhuta. Niillä tähdätään uusiin aloihin, joissa meillä on tulevaisuutta myös talouden ja työllisyyden näkökulmasta.

Palaan vielä kuntatalouteen: Kymmeneen vuoteen ensimmäisen kerran kuntatalous vahvistuu tänä vuonna valtion budjetin toimenpiteiden ansiosta. 14 kuntaa alensi tälle vuodelle veroprosenttiaan. Velkaa kunnat ottavat entistä vähemmän. Palvelut, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa oleville äärettömän tärkeitä, pystytään nyt pitämään, koska ihmisiä ei tarvitse lomauttaa eikä irtisanoa. Kriisikuntia ei ole. Kaikkiaan vastakkaista kehitystä oli viime kaudella liiankin paljon.

15.07 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! On tietysti helppo oppositiostaakin yhtyä näihin hyviin asioihin, joita aivan vääjäämättömästi voimme nähdä, että tällä hetkellä tapahtuu. Mutta samaan aikaan kyllä, vaikka tässä ystävänpäivän kunniaksi vähän toisiamme kehumme, on todettava, että kyllä tämä tarkastusviraston viesti on hyvin selkeä, että nämä tehdyt toimet ovat tällä hetkellä vielä riittämättömiä, jotta hallituksen omat tavoitteet saavutettaisiin. Mutta... [Toimi Kankaanniemi: Mistä leikataan?] — Leikataan vaikka Kankaanniemen palkkiosta, se on hyvä lähtökohta, kun on talkoisiin tottunut. — Mutta, arvoisa puhemies, vakavasti puhuen, kyllä meillä tässä kaikilla on tarvetta näihin talkoisiin ja yhdessä etsiä näitä keinoja, joilla voidaan nämä hyvät tavoitteet saavuttaa, ja siihen tämä tarkastusvirasto nimenomaan finanssipolitiikan näkökulmasta antaa meille eväitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.